

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

30 päivänä maaliskuuta 2006 *

Asiassa C-10/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Cour administrative (Luxemburg) on esittänyt 11.1.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 14.1.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Cynthia Mattern ja

Hajrudin Cikotic

vastaan

Ministre du Travail et de l'Emploi,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit K. Schiemann, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari) ja E. Juhász,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja C. Schulze-Bahr,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. Nwaokolo, avustajanaan barrister M. Hoskins,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään G. Rozet,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.12.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna 27.7.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2434/92 (EYVL L 245, s. 1; jäljempänä asetus) 11 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa kantajana ovat Mattern ja Cikotic ja vastaajana ministre du Travail et de l'Emploi ja jossa on kyse päätöksestä, jolla ministre du Travail et de l'Emploi on kieltäytynyt myöntämästä työlupaa Cikoticille.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

- 3 EY 39 artiklan 2 kohdan mukaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan.

- 4 EY 39 artiklan 3 kohdan mukaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus ”sisältää yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden vuoksi perustelluin rajoituksin – – oikeuden:

--

- c) oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti;

--”

- 5 Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän asetuksen mukaan ei jäsenvaltion lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä taikka hallinnollista käytäntöä saa soveltaa, jos:

- niissä asetetaan sellaisia rajoituksia tai ehtoja työn hakemiselle tai työpaikan tarjoamiselle tai ulkomaalaisen oikeudelle ottaa vastaan työtä ja työskennellä, jotka eivät koske oman maan kansalaisia; tai

- niiden yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on, huolimatta siitä, että niitä sovelletaan kansalaisuudesta riippumatta, estää muiden jäsenvaltioiden kansalaisia saamasta tarjottua työtä.

– –”

- 6 Asetuksen 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion kansalainen on palkatussa työssä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, hänen aviopuolisollaan ja lapsellaan, joka on alle 21-vuotias tai huollettava, on oikeus ryhtyä mihin tahansa palkattuun työhön koko kyseisen jäsenvaltion alueella myös siinä tapauksessa, että he eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 7 Ulkomaalaisten työntekijöiden työhön Luxemburgin suurherttuakunnan alueella sovellettavista toimenpiteistä 12.5.1972 annetun suurherttuakunnan asetuksen (Mémorial A 1972, s. 945), sellaisena kuin se on muutettuna 17.6.1994 annetulla suurherttuakunnan asetuksella (Mémorial A 1994, s. 1034; jäljempänä vuonna 1972 annettu suurherttuakunnan asetus), 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jollei Luxemburgin suurherttuakuntaan tuloa ja siellä oleskelua koskevista säännöksistä muuta johdu, ulkomaalainen ei voi tehdä ruumiillista tai henkistä työtä Luxemburgin alueella ilman tämän asetuksen säännösten mukaisesti myönnettyä lupaa.

--

Tämän asetuksen säännöksiä ei sovelleta työntekijöihin, jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueen jäsenvaltion kansalaisia.”

- 8 Vuonna 1972 annetun suurherttuakunnan asetuksen 10 §:n nojalla työluvan myöntäminen tai uusiminen ulkomaalaiselle työntekijälle voidaan evätä työmarkkinatilanteeseen, -kehitykseen ja -rakenteeseen liittyvistä syistä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 9 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että Cikotic, joka on yhteisön ulkopuolisen maan kansalainen, on avioliitossa Luxemburgin kansalaisen Matternin kanssa ja että mainitut henkilöt asuvat Belgiassa.
- 10 Mattern osallistui Belgiassa perhe- ja terveysavustajan keskiasteen ammattikoulutukseen. Hän suoritti myös apuhoitajan työharjoittelun tässä jäsenvaltiossa maalikesäkuussa 2003.

- 11 Ministre du Travail et de l'Emploi hylkäsi 14.7.2003 tekemällään päätöksellä työlupahakemuksen, jonka Cikotic oli jättänyt Luxemburgin työvoimahallintoon 18.3.2003 työhön ottamista koskevan ilmoituksen perusteella.
- 12 Kanteessa, joka nostettiin tätä päätöstä vastaan Tribunal administratifissa, pääasian kantajat väittivät, että Cikotic oli vapautettu työlupaa koskevasta vaatimuksesta, koska sellaisena yhteisön ulkopuolisen valtion kansalaisena, joka on avioliitossa yhteisön kansalaisen kanssa, hänellä oli työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatteen nojalla oikeus harjoittaa ansiotyötä Luxemburgin alueella.
- 13 Tribunal administratif hylkäsi kanteen 29.3.2004 antamallaan tuomiolla ja totesi muun muassa, että asetusta ei sovellettu tässä asiassa, koska Mattern ei ollut harjoittanut ansiotyötä Belgiassa.
- 14 Tästä tuomiosta valitettiin Cour administrativeen, joka päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Sovelletaanko työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia yhteisön säännöksiä tilanteeseen, jossa yhteisön ulkopuolisen valtion kansalaisen aviopuolisona on yhteisön kansalainen, joka on hankkinut koulutuksen ja suorittanut ammatillisen harjoittelun muussa kuin omassa jäsenvaltiossaan, ja voiko tällainen yhteisön ulkopuolisen valtion kansalainen tällaisessa tilanteessa vapautua työlupaa koskevasta vaatimuksesta niiden sääntöjen nojalla, joilla taataan yhteisön kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen, jotka ovat yhteisön ulkopuolisen maan kansalaisia, oikeus työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 15 Asetuksen 11 artiklan mukaan, jos jäsenvaltion kansalainen on palkatussa työssä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, hänen aviopuolisolleen ja lapsellaan, joka on alle 21-vuotias tai huollettava, on oikeus ryhtyä mihin tahansa palkattuun työhön koko kyseisen jäsenvaltion alueella myös siinä tapauksessa, että he eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia.
- 16 Tällä artiklalla siirtotyöläisen aviopuolisolle myönnetty oikeus on sidoksissa oikeuteen, joka mainitulla siirtotyöläisellä on EY 39 artiklan nojalla (ks. asia 131/85, Gül, tuomio 7.5.1986, Kok. 1986, s. 1573, Kok. Ep. VIII, s. 593, 20 kohta).
- 17 Tästä seuraa, että yhteisön ulkopuolisen valtion kansalainen, joka on yhteisön kansalaisen aviopuoliso, oikeus päästä jäsenvaltion työmarkkinoille riippuu oikeuksista, joita tällä yhteisön kansalaisella on EY 39 artiklan nojalla, ja erityisesti tämän asemasta työntekijänä.
- 18 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, EY 39 artiklassa tarkoitetulla ”työntekijän” käsitteellä on yhteisön oikeudessa oma merkityksensä, eikä tätä käsitettä pidä tulkita suppeasti. ”Työntekijänä” on pidettävä jokaista, joka tekee aitoa ja todellista työtä, eikä tällöin oteta huomioon sellaista työtä, joka on niin vähäistä, että sitä on pidettävä pelkästään toisarvoisena ja liitännäisenä. Kyseisen oikeuskäytännön mukaan työsuhteelle on ominaista se, että henkilö tekee tietyn ajanjakson ajan toiselle tämän johdon alaisena suorituksia vastiketta vastaan (ks. mm. asia 66/85, Lawrie-Blum, tuomio 3.7.1986, Kok. 1986, s. 2121, Kok. Ep. VIII, s. 387, 16 ja 17 kohta sekä asia C-456/02, Trojani, tuomio 7.9.2004, Kok. 2004, s. I-7573, 15 kohta).

- 19 Kuten ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee tässä asiassa, osallistuttuaan perhe- ja terveysavustajan keskiasteen ammatilliseen koulutukseen Belgiassa Mattern suoritti apuhoitajan työharjoittelun tässä jäsenvaltiossa.
- 20 Tämä viimeksi mainittu seikka voi antaa Matternille yhteisön oikeudessa tarkoitetun työntekijän aseman.
- 21 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, jos harjoittelu näet suoritetaan aitoa ja todellista palkkatyötä koskevien ehtojen mukaan, se, että harjoittelu voidaan mieltää varsinaiseen ammatinharjoittamiseen valmisteluna käytännössä, ei estä perustamissopimuksen EY 39 artiklan soveltamista (em. asia Lawrie-Blum, tuomion 19 kohta ja asia C-109/04, Kranemann, tuomio 17.3.2005, Kok. 2005, s. I-2421, 13 kohta).
- 22 Lisäksi vaikka on varmaa, että vastike tehdyistä suorituksista on työsuhteen perusominaisuus, tästä huolimatta mainitun vastikkeen pienuudella tai siihen käytettyjen varojen alkuperällä ei voi olla minkäänlaista vaikutusta yhteisön oikeudessa tarkoitetun työntekijän asemaan (ks. asia 53/81, Levin, tuomio 23.3.1982, Kok. 1982, s. 1035, Kok. Ep. VI, s. 351, 16 kohta ja em. asia Kranemann, tuomion 17 kohta).
- 23 Kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioidessaan tosiseikkoja, mihin sillä yksin on toimivalta, selvittää, onko Mattern tehnyt ammatillisessa harjoittelussaan aitoa ja todellista palkkatyötä, jonka vuoksi häntä voidaan pitää EY 39 artiklassa tarkoitettuna työntekijänä.

- 24 Asetuksen 11 artiklan sanamuodosta itsestään käy ilmi, että yhteisön ulkopuolisen valtion kansalaisen, joka on yhteisön kansalaisen aviopuoliso, oikeuteen päästä työmarkkinoille voidaan vedota ainoastaan jäsenvaltiossa, jossa mainittu yhteisön kansalainen on palkkatyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.
- 25 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 33 kohdassa perustellusti huomauttanut, asetuksen 11 artiklan mukainen oikeus palkatun työn tekemiseen ei takaa siirtotyöläisten perheenjäsenille mitään omaa oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, koska tämä säännös palvelee pikemminkin asianomaista siirtotyöläistä, jonka perheeseen yhteisön ulkopuolisen valtion kansalainen kuuluu aviopuolisona tai lapsena.
- 26 On riidatonta, että pääasian tosiseikkojen aikaan Mattern ei ollut palkkatyössä eikä itsenäisenä ammatinharjoittajana muussa jäsenvaltiossa kuin Belgiassa.
- 27 Tästä seuraa, että Cikotic voi vedota asetuksen 11 artiklaan ainoastaan Belgiassa päästäkseen työmarkkinoille tässä jäsenvaltiossa samoin edellytyksin kuin mainitun valtion kansalaisten osalta on säädetty.
- 28 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen 11 artiklalla ei anneta yhteisön ulkopuolisen maan kansalaiselle oikeutta ryhtyä tekemään palkkatyötä muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa hänen aviopuolisonsa, joka on yhteisön kansalainen ja joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, on tai on ollut palkkatyössä.

Oikeudenkäyntikulut

- 29 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääasian kaltaisissa olosuhteissa työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68, sellaisena kuin se on muutettuna 27.7.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2434/92, 11 artiklalla ei anneta yhteisön ulkopuolisen maan kansalaiselle oikeutta harjoittaa palkkatyötä muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa hänen aviopuolionsa, joka on yhteisön kansalainen ja joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, on tai on ollut palkkatyössä.

Allekirjoitukset